

Часовете, след като [публично обяви съгласието си да бъдат проверени за агентурно минало](#) висшите духовници, Светият синод разпространи подробно изложение, в което излага аргументи срещу законната проверка.

В новата позиция на Светия синод съобщава, че към списъците с необходимите данни на лицата от висшия църковен клир, които трябва да изпрати на комисията по досиетата, се прибавя и становище, прието от 15 декември 2011 г.

В него Светият синод посочва юридически текстове, на базата на които поставя въпроса за тълкуване на термина „религиозни общности“. С него 40-то Народно събрание по време на тройната коалиция прие в закона за досиетата, че на проверка за принадлежност към ДС подлежат ръководствата на различни религиозни общности, а не само на БПЦ.

Въпреки, че отреди месец комисията по досиетата вече е задействала проверката, която ще засегне Главното мюфтийство, Арменската църква, Католическата църква и др., единствено БПЦ оспорва законността на проверката.

Логичното обяснение е, че част с нея ще бъдат разкрити като агенти на репресивния апарат на БКП част от висшите православни духовници. Проверката ще засегне българския патриарх, епархийските митрополити, епископите, ректорите на семинариите и игумените на ставропигиите. Още след 9 септември 1944 г. ДС започва преследването на духовниците като противниците на комунистическата власт и ги разработва под направление „Духовенство“.

Сайтът **Държавна сигурност.com** публикува пълния текст на новото становище на Светия синод, разпространено снощи:

РЕШЕНИЕ НА СВ. СИНОД НА БПЦ ОТ 15.12.2011 Г., ПРОТ. № 43 – ПЪЛЕН СЪСТАВ, КЪМ ПИСМОТО ДО КОМИСИЯТА ПО ДОСИЕТАТА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ДАННИ, СЪГЛАСНО РЕШЕНИЕ НА СВ. СИНОД ОТ 13.12.2011 Г., ПРОТ. № 41 – ПЪЛЕН СЪСТАВ, КЪМ СПИСЪЦИТЕ ДА СЕ ПРИЛОЖИ СЛЕДНОТО:

Становище на Светия Синод на Българската православна църква-Българска патриаршия

Относно: Поискана информация чрез списък на трите имена, ЕГН, длъжността на лицата и периода на заемане на длъжността за лицата, извършвали и извършващи публични дейности от 22.12.2006 г. до настоящия момент в Българската православна църква.

Във връзка с изясняване на понятия и кръга на субектите по прилагането на Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия е необходимо да се даде отговор на въпроса дали при така изразената редакция за „публични дейности” по смисъла на цитирания закон в чл. 3, ал. 2, т. 6 „ръководители и членове на управителни органи на религиозни общности” попадат вероизповеданията въобще като субекти на правото със свои органи и в частност Българската православна църква (БПЦ) като представител на традиционната религия в Република България – източноправославното вероизповедание по смисъла на чл. 13, ал. 3 от Конституцията на РБ във връзка с чл. 10 от Закона за вероизповеданията.

1. Изразяването на становище по този въпрос не е предмет на мнението или тълкуването на един или друг юрист или защита на един или друг представител на което и да е вероизповедание, а е въпрос за прилагането на точно и ясно формулирани императивни и дефинитивни правни норми от Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и

разузнавателните служби на Българската народна армия (ЗДРДОПБГДСРСБНА) и от Закона за вероизповеданията (ЗВ).

2. По общите принципи на правото е изключено разширително или поправително (корективно) тълкуване на която и да е точка на чл. 3, ал. 1 и 2 от цитирания закон, поради императивния характер на правната норма и поради това, че същата засяга конституционно защитени права на българските граждани.

3. Прилагането на чл. 3, ал. 2, т. 6 „ръководители и членове на управителни органи на религиозни общности” от ЗДРДОПБГДСРСБНА означава задължително прилагане на §.1, т. 2 от Допълнителните разпоредби (ДР) на ЗВ относно понятието „религиозна общност”, тъй като ЗДРДОПБГДСРСБНА не дава определение на това понятие за неговите цели.

4. Според §.1, т. 2 от ДР на ЗВ „религиозна общност” е доброволно обединение на физически лица за изповядване на дадена религия, извършване на богослужение, религиозни обреди и церемонии.

Във връзка с прилагането от страна на компетентната Комисия по ЗДРДОПБГДСРСБНА на тази дефинитивна правна норма на §1, т. 2 от ДР на ЗВ относно понятието „религиозна общност” е необходимо да бъде съпоставена с т. 1 и 3 от §.1 на ДР на ЗВ по отношение на понятията „вероизповедание” и „религиозна институция”, за да стане ясно, защо в този си вид чл. 3, ал. 2, т. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА не може да бъде приложен от Комисията, компетентна по този закон по отношение вероизповеданията и спрямо Българската православна църква.

Съгласно §. 1, т. 1 от ДР на ЗВ „Вероизповедание” е съвкупността от верски убеждения и принципи, религиозната общност и нейната религиозна институция”, а според §.1, т.3 от ДР на ЗВ „Религиозна институция” е регистрираната в съгласие със Закона за вероизповеданията религиозна общност, която има качеството на юридическо лице, свои ръководни органи и устав.”

5. Когато става дума за субекти на правото, ЗВ използва понятията „вероизповедание” и „религиозна институция”, в чието дефиниране това ясно е изразено. Най-общото понятие

е „вероизповедание”, което включва персоналния и институционалния елемент, както и верските убеждения, поради което и наименованието на закона е Закон за вероизповеданията. Допълнителни аргументи се съдържат в чл. 14-20 от ЗВ, според чиито норми императивно е определено кога една религиозна общност придобива статут на вероизповедание като юридическо лице, т.е. кога за правната действителност религиозната общност става субект на правото със свои органи.

От тези легални дефиниции става ясно, че религиозната общност не е персонифицирана, т.е. не е субект на правото и не може да има органи, а общността е само обединение на физическите лица, които изповядват и практикуват определена религия, поради което се говори за православна, мюсюлманска, католическа общност и всякакви други религиозни общности.

6. Логически и правен нон-сенс е нещо, което не е субект на правото да има свои органи, поради което нормата на чл. 3, ал. 2, т. 6 „ръководители и членове на управителни органи на религиозни общности” е неприложима за всички вероизповедания, защото съдържа взаимоизключващи се понятия – „религиозна общност” и „ръководители и членове на управителни органи”. А за традиционната религия в Република България чл. 13, ал. 3 от Конституцията е с пределно ясно съдържание – това е източно-православното вероизповедание.

7. Нещо повече, относно БПЦ е приложим специалният чл. 10 от ЗВ, според който: Чл. 10. (1) Традиционно вероизповедание в Република България е източното православие. То има историческа роля за българската държава и актуално значение за държавния й живот. Негов изразител и представител е самоуправляващата се Българска православна църква, която под името Патриаршия е правоприемник на Българската Екзархия и е член на Едната, Свята, Съборна и Апостолска църква. Тя се ръководи от Светия Синод и се представлява от Българския Патриарх, който е и Митрополит Софийски.

(2) Българската православна църква е юридическо лице. Устройството и управлението й се определят в нейния устав.

8. Законът ясно определя, че изразител и представител на традиционното вероизповедание е самоуправляващата се Българска православна църква. Законодателят е обвързан от чл. 13, ал. 3 от Конституцията, според който „Традиционната религия в Република България е източноправославното

вероизповедание. Поради това, че понятието „традиционно вероизповедание” е конституционно, законодателят не може да си позволи да употребява друго понятие за БПЦ, в който и да е закон, не само в ЗВ, а включително и в ЗДРДОПБГДСРСБНА. Още по-недопустимо е да се прилага по аналогия или по пътя на разширителното или корективното тълкуване понятието ”религиозна общност” спрямо БПЦ, от който и да е правоприлагащ орган, включително и съдебен, а още по-малко от Комисията по ЗДРДОПБГДСРСБНА.

9. Единственият компетентен орган да тълкува конституционните понятия, норми и принципи е Конституционният съд на РБ, който съгласно чл. 149, т.1 дава задължителни тълкувания на Конституцията и по чл. 149, т. 2, когато се произнася по искане за установяване на противоконституционност на законите.

Конституционният съд на РБ е имал повод да тълкува чл. 13 от Конституцията в две свои решения – по чл. 149, т. 1 от Конституцията с Решение № 5 от 11 юни 1992 г. по к.д. № 11 от 1992 г. и по чл. 149, т. 2 инцидентно в Решение № 2, от 18 февруари 1998 г. по к.д. № 15 от 1997 г.

10. Тъй като съгласно чл. 14 ал. 6 от Закона за Конституционния съд, решенията на КС са задължителни за всички държавни органи, юридически лица и граждани, включително и за Народното събрание, законодателният орган е бил длъжен и се е съобразил с тях, като е възприел тълкуванията на КС от цитираните конституционни решения в нормите на ЗВ, включително в съдържанието на чл. 2, 3, 4, 7, 10, и §. 1 от ДР на ЗВ.

11. Нещо повече, предмет на отделно тълкуване е чл. 13, ал. 3 от Конституцията във връзка с чл. 10 от ЗВ, както и чл.14 -20 от ЗВ в Решение на КС № 12 от 15 юли 2003 г. по к.д. № 3 от 2003 г. В своето тълкуване на чл. 13, ал. 3 в това решение, както и в Решение № 2, от 18 февруари 1998 г. по к.д. № 15 от 1997 г. КС е обвързан с използваното конституционно понятие „източноправославно вероизповедание” като традиционна религия в РБ.

12. Само ако чл. 3, ал. 2, т. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА съдържаше понятието ”вероизповедание”, компетентната Комисия по този закон би могла да упражни правомощията си по чл. 21, ал. 3, тъй като съгласно тази норма ръководителите на държавните органи, на юридически лица и търговски дружества предоставят на комисията поисканите от тях документи в 14-дневен срок. Следователно, съгласно чл. 3,

ал. 2, т. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА във връзка с §1., т. 2 от ДР на ЗВ „религиозните общности“ не са юридически лица, поради което всички вероизповедания не са задължени да предоставят тази информация, а с още по-голямо основание тази норма не е приложима за БПЦ, която съгласно чл. 10, ал. 1 и 2 е представител на традиционното вероизповедание и като такова е юридическо лице, за което бяха посочени аргументи от практиката на КС на РБ.

13. Нещо повече, нормата на чл. 3, ал. 2, т. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБН е непълна и не може да бъде преодоляна празнината в закона по пътя на правоприлагането по аналогия на закона или на правото, както и по тълкувателен път чрез разширително тълкуване относно това кои точно субекти обхваща тази норма, защото законът не определя нивата на органите, които засяга – централни или местни органи на управление. ЗВ употребява ясни понятия – „централно ръководство на вероизповеданието“ и „местни поделения на вероизповеданията“ съгласно чл. 19-20. Нещо повече, при съпоставителен анализ на другите точки от чл. 3 от ЗДРДОПБГДСРСБН, става ясно, че законът спрямо лицата от държавните органи и другите публични субекти борава с ясни и точни понятия, включително и в изброяването на длъжностите, например относно длъжностите в политическите партии по т. 5 и относно органите в адвокатурата по т. 3 и много други точки от ал. 2 и 1 на цитирания член.

Тази яснота по изброяване на нивата на органите с още по-голяма сила се налага за вероизповеданията, поради конституционния принцип за секуларност на българската държава, установен в чл. 13, ал. 2 от Конституцията, според който религиозните институции са отделени от държавата и е конституционен проблем доколкото законът следва да разпростира действието си спрямо тях.

14. Относно БПЦ по силата на нормативната делегация чл. 10, ал. 2 от ЗВ предоставя на Устава на БПЦ да определи устройството и управлението си. Уставът на БПЦ е изцяло съобразен с понятията на ЗВ и в чл. 13 от Устава ясно се определят кои „местни поделения“ са юридически лица, защото само юридическите лица имат органи. Стана ясно, че нито БПЦ - БП съгласно чл. 13, ал. 3 от Конституцията във връзка с чл. 10 от ЗВ са религиозни общности, нито местните поделения като юридически лица попадат в това понятие съгласно чл. 13 от Устава.

15. Нещо повече, ще бъде абсолютно недопустимо по тълкувателен път да се смята за религиозна общност БПЦ по изложените конституционни съображения, а още по-недопустимо ще бъде това да се разпростира за нивата спрямо органите по йерархията на БПЦ по тълкувателен път до църковните настоятелства по чл. 140 от

Устава, които са управителните органи на църквите като местни поделения на вероизповеданието – БПЦ-БП.

16. Не на последно място, следва да бъде посочен с още по-голямо основание като конституционен проблем друг аргумент, а именно - неприложимостта спрямо всички вероизповедания и в частност спрямо БПЦ на разпоредбите на чл. 27, ал. 1, т. 3 ЗДРДОПБГДСРСБН относно установяването на принадлежност към органите по чл. 1 в рамките на предварителната проверка от същия, тъй като в цитираната норма на закона се употребява понятието „религиозни организации”. Това не е конституционно понятие в чл. 13 от Конституцията и не е предмет на тълкуване от КС в цитираните решения, поради което законодателят не си позволява употребата на „религиозни организации” в ЗВ, а още по-малко друг закон може да си позволи да го употребява, без да го дефинира за целите на специалния закон, извън конституционните понятия.

Следователно, нито вероизповеданията, нито БПЦ са религиозни организации, което по абсолютен начин изключва приложението на чл. 27, ал. 1, т. 3 от страна на който и да е представител на вероизповедание и Комисията по ЗДРДОПБГДСРСБН не е компетентна да издава решения по този текст.

Поради изложените аргументи и преди всичко тези относно употребата на понятия, които са и предмет на тълкуване от КС на РБ в цитираните по-горе решения, чл. 3, ал. 2, т.6 и чл. 27, ал. 1, т. 3 от ЗДРДОПБГДСРСБН са неприложими в този им вид спрямо вероизповеданията и в частност спрямо БПЦ.

Компетентната комисия по ЗДРДОПБГДСРСБН с още по-голямо основание е длъжна от Народното събрание и органите на съдебната власт да се съобрази с Решенията на КС по тълкуване на Конституцията и използваните в нея понятия, защото това е въпрос на спазване на правовия ред, който е основа на държавността.